

OSP RYTRO

◆ Siedzą od lewej: Jan Kantor, Jan Szyszka, Józef Szyszka syn Józefa, Stefan Maurek, Stanisław Maurek, Józef Maurek; w pierwszym rzędzie od lewej stoją: Jan Kłak, Leszek Kłak, Paweł Maurek, Zbigniew Jeremenko, Władysław Wnętrzak – wójt gminy Rytró, Bogdan Pawlik, Krzysztof Maurek, Agnieszka Citak, Wojciech Dziedzina, Paweł Góra, Paweł Tokarczyk, Zbigniew Tokarczyk; w najwyższym rzędzie, od lewej: Mateusz Ptak, Marcin Dulak, Łukasz Pawlik, Marek Tokarczyk, Łukasz Kumor, Adrian Pustułka, Michał Tokarczyk, Andrzej Ptak, Marcin Oraczek, Łukasz Podgórski, Michał Janor.

Rok powstania: 1928

Liczba członków: 38, honorowi: 20

Rytró; tel. (0-18)446-91-22(prezes)

Prezes: Tomasz Łękowski

Wiceprezes: Wojciech Dziedzina

Naczelnik: Wojciech Dziedzina

Zastępca naczelnika: Marcin Dulak

Skarbnik: Łukasz Jarosław Pawlik

Sekretarz: Marek Kuźmiak

Gospodarz: Zbigniew Tokarczyk

Członkowie zarządu: Łukasz Padula, Marek Tokarczyk, Józef Maurek

Początki tworzenia oddziałów straży pożarnej no-tuje się jeszcze w XIX wieku. Pojawiły się wówczas również pierwsze przepisy mające na celu zapobieganie pożarom. Historię oraz rozwój straży pożarnej w Rytrze bardzo skrupulatnie, w kilku tomach, opisywał przez wiele lat druh Tadeusz Kalina. Właśnie z jednej z prowadzonych przez niego kronik dowiadujemy się, że pretekstem do zorganizowania takiej struktury w Rytrze, były częste pożary tartaku oraz okolicznych terenów leśnych i zabudowań. Inspiratorem utworzenia straży był hrabia Adam Stadnicki (ówczesny właściciel dóbr ryterskich,

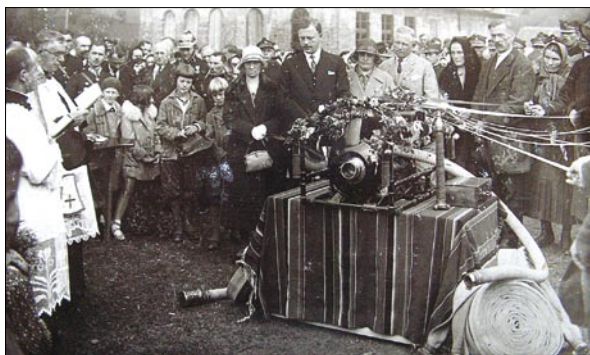
lasów i tartaku). Wsparcie finansowe hrabiego oraz udostępnienie pomieszczeń w zabudowaniach tartaku na podręczny sprzęt było zaczątkiem utworzenia sekcji ogniowej. Pierwszymi jej organizatorami byli: Konstanty Kowalczyk, Michał Tokarczyk, Wincenty Brzeski i Józef Nowak – wójt gminy Rytró. Ochotnicy werbowani byli spośród robotników oraz mieszkańców.

28 maja 1928 roku, pod przewodnictwem Konstantego Kowalczyka i Michała Tokarczyka, została prawnie zarejestrowana sekcja straży ogniowej w Rytrze.

Pierwszymi członkami byli: Jan Bochniarz, Wojciech Bielak, Michał Dziedzina, Stanisław Kulig, Piotr Kuźmiak, Jan Kulig, Józef Łękowski, Jan Klimek, Fran-

◆ Konstanty Kowalczyk – współ-założyciel i pierwszy prezes OSP Rytró.

◆ Uroczyste poświęcenie motopompy przez ks. Józefa Wirmańskiego z Barcic; 1934 rok.

ciszek Kulig, Jan Padula, Franciszek Padula, Jan Podgórski, Jan Pustułka, Michał Szyszka (starszy), Michał Szyszka (młodszy), Józef Szyszka, Wojciech Szyszka, Michał Szyszka, Franciszek Tokarczyk, Józef Tomasiak, Józef Tokarczyk, Stanisław Tomasiak, Jan Ziaja, Ludwik Tokarczyk. Jeszcze w tym samym roku druhowie brali udział w pierwszej akcji ratunkowej, jadąc do wielkiego pożaru zabudowań mieszkalnych i gospodarczych Józefa Webera z Rytra. W następnych latach postępowano systematyczne doposażenie jednostki w sprzęt gaśniczy: drabiny, pasy, toporki, hełmy. W 1931 roku nastąpił zakup ręcznej pompy ze środków fundacji hr. Adama Stadnickiego, a trzy lata później, druhowie zakupili z własnych funduszy konny wóz bojowy. W 1934 roku druhowie spieszyli z nieodzowną pomocą osobom dotkniętym wielką powodzią, podczas której wody Roztoczanki dokonały olbrzymiego spustoszenia. O tym, że straż stanowiła dla miejscowych duże oparcie i poczucie dobrze wykonywanej służby, świadczy najlepiej fakt, że w 1938 roku, na 10-lecie OSP społeczeństwo ufundowało sztandar.

Przez okres okupacji, oficjalnie straż została rozwiązana przez Niemców, trwała jednak w stałej łączności i gotowości w obronie pożarowej. Część strażaków opuściła Rytro udając się na front lub tułaczkę wojen-

◆ Pierwsi druhowie w Rytrze.

◆ Powódź w 1934 roku: nowo wybudowany dom mieszkalny „zmioczony” przez wodę.

ną. Pozostali czynnie włączyli się do potajemnych akcji sabotażowych. Aby podtrzymać w tym trudnym czasie ducha polskości, regularnie obchodzono rocznice i święta. Strzeżono też, jak relikwie, nowego sztandaru, którym zaopiekował się druh Józef Szyszka, przez cały okres okupacji przechowując go w jednym z uli, znajdującym się w jego własnym gospodarstwie.

Ostatnie dni wojny nie pozostawiły dobrych wspomnień, bowiem podczas akcji obrony płonącego tartaku wskutek przeprowadzonego bombardowania Rytra, zginął Stanisław Tomasiak. Kiedy już ucichły wojenne strzały, a ludzie starali się na nowo układać swoje życie, nastąpiła też nowa organizacja straży polegająca głównie na werbunku ochotników i kompletowaniu sprzętu. W 1948 roku druhowie stali się posiadaczami nowej motopompy M-800, jak również rozpoczęli budowę remizy, którą głównie dzięki pracy własnych rąk ukończyli pięć lat później. W 1959 roku doczekali się pierwszego samochodu bojowego, którym był Dodge, zakupiony z własnych funduszy. W kolejnych latach strażacy wykonali nadbudowę wieży strażnicy wraz z tynkowaniem oraz zamontowali nowo zakupioną syrenę elektryczną, która zdecydowanie zwiększyła zasięg alarmu. Dziesięć lat po zakupie pierwszego samochodu, ryterska straż pozyskała nieodpłatnie samochód Star-20 pochodzący z kopalni „Janina” w Libiążu. Rok później, w 1970 druhowie przystąpili do budowy przy remizie obiektu gospodarczego, a cztery lata później zajęli się wymianą pokrycia dachu z dachówki na blachę ocynkowaną. Przed zbliżającym się jubileuszem postanowili przeprowadzić generalny remont wnętrza remizy, wykonać centralne ogrzewanie i instalacje elektryczną, malowanie. Prace trwały od 1976 roku niemalże do samych uroczystości, które odbyły się w roku 1978. Na uroczyste obchody jubileuszu 50-lecia jednostki społeczeństwo Rytra ufundo-

◆ Remiza wybudowana w latach 50.

wało nowy sztandar, a komenda wojewódzka Straży Pożarnych przekazała druhom samochód pożarniczy Żuk. W kolejnych latach postępowała dalsza rozbudowa remizy poprzez postawienie kolejnego, trzeciego już boksów garażowego, dostosowanego do większych wozów bojowych. Pomieszczenie to zostało właściwie wykorzystane w 1986 roku, kiedy to komenda wojewódzka Straży Pożarnych przekazała dla Rytra samochód gaśniczy Star-200, tzw. „beczkę”. Remiza doczekała się dalszego remontu swoich pomieszczeń w 1993 roku, czego efektem była adaptacja budynku gospodarczego na salę kominkową, gdzie znalazło się też miejsce na wyeksponowanie starego sprzętu i umundurowania. Połowa lat 90. była dla straży czasem nawiązywania partnerskich kontaktów, najpierw z holenderskimi strażakami z Lisse w 1995 roku, a następnie nawiązanie stałej współpracy z OSP w Zębie w powiecie tatrzańskim, które formalnie nastąpiło w roku 1996. Rok później od zaprzyjaźnionych strażaków z Holandii – OSP otrzymała wysokowydajną motopompę na przyczepie, agregat proszkowy i wiele innego sprzętu, który okazał się bardzo pomocny jeszcze tego samego roku, kiedy to ochotnicy przez dwa tygodnie brali udział w akcjach ratowniczych i pomocy mieszkańcom, poszkodowanym w lipcowej powodzi. Po tych wydarzeniach, niejako w nagrodę otrzymali od samorządu piłę spalinową Stihl. Tego samego roku, 20 czerwca, w uznaniu zasług za dotychczasową działalność bojową, OSP Rytró uroczystie zostało włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, w obecności przedstawicieli komendy głównej PSP – bryg. Ryszarda Grosetta i bryg. Ireneusza Grubka oraz komendanta wojewódzkiego PSP w Nowym Sączu – bryg. Grzegorza Sudo. Również w tym samym roku OSP Rytró poszerzyło swoje partnerskie stosunki o kolejne jednostki, nawiązując współpracę ze strażakami z powiatu puckiego (OSP Łebcz i OSP Władysławowo), których reprezentowali druh Grzegorz Nowicki i bryg. Jana Muża.

W 1998 roku świętowano 70-lecie istnienia. Społecznie odnowiono remizę, na której wmurowana została tablica pamiątkowa poświęcona założycielowi OSP – hr. Adamowi Stadnickiemu. Uroczystość odbyła się w obecności rodziny, która przyjechała z całego świata (Francja, Polska, Afryka Południowa, Australia), by uczcić wraz ze strażakami pamięć swojego przodka. Rok jubileuszu stał się także okazją do pozyskania dla jednostki bojowego Mercedesa, otrzymanego w ramach pomocy od THW (Niemcy). Kolejne dosprzętowanie nastąpiło w 1999 roku – otrzymano wtedy specjalistyczny sprzęt z wojskowej straży pożarnej na Okęciu. Po wyjeździe do Norwegii prezesa Zbigniewa Jeremenko, na stan OSP trafił stamtąd nieodpłatnie autobus Daf. O tym, że ryterska jednostka dysponowała bardzo dobrym wyposażeniem, najlepiej świadczy fakt, że oprócz pomocy druhów w przygotowaniu wizyty papieża Jana Pawła II w Starym Sączu w 1999 roku, wykorzystano także jej sprzęt hydrauliczny Lukas, jako wyposażenie śmigłowca celem zabezpieczenia wizyty zacnego gościa.

Współpraca z holenderskimi strażakami w 2000 roku przyniosła kolejne materialne korzyści. Ochotnicy za darmo otrzymali, od holenderskiej strażackiej fundacji prowadzonej przez Martena Storma, karetkę pogotowia, którą następnie, w uzgodnieniu z komendą główną PSP w Warszawie, zamieniono na samochód Mitsubishi. Po kolejnej wizycie prezesa Zbigniewa Jeremenko w Norwegii w 2001 roku, do Rytra trafił drugi autobus, tym razem marki Setra.

Obchody 75-lecia istnienia OSP Rytró w 2003 roku, odbyły się przy licznych udziałach gości z zaprzyjaźnio-

◆ Uroczystości 50-lecia OSP Rytró; 1978 rok.

nych jednostek z Polski jak również z zagranicy: Holandii, Belgii, Norwegii i Słowacji. Tak jak i przy poprzednich jubileuszach, poprawił się z tej okazji stan taboru samochodowego. Z własnych środków strażacy zakupili terenowe Mitsubishi i wykonali niezbędną karosację tego pojazdu do celów pożarniczych. W kolejnym roku, zaprzyjaźnieni z jednostką Norwegii – Gunar i Ainar, przywieźli pojazd gaśnicowy Volvo, na którym zamontowany jest pług do odśnieżania. Następnego roku OSP Rytro pozyskała nieodpłatnie kolejny, trzeci już autobus z Norwegii, tym razem marki Dab.

W 2007 roku, ci sami przyjaciele ze Skandynawii, zgodnie ze złożoną wcześniej obietnicą, przywieźli strażakom skuter śnieżny. Tego samego roku rozpoczął się generalny remont świetlicy, który ukończono w roku następnym. Pomieszczenie, poza powiększeniem, zyskało nowy wystrój i wygląd. Do użytku oddano go podczas dwudniowych, uroczystych obchodach 80-lecia. Jubileusz uświetniła orkiestra z zaprzyjaźnionej OSP Starokrzepice. Wzięli w nim udział lokalne władze związku OSP RP, samorządowcy na czele z wójtem gminy Rytro – Władysławem Wnętrzakiem oraz przedstawiciele OSP: Ząb, Starokrzepice, Korzenna, Piwniczna-Zdrój, Wierchomla Wielka, Głębokie, Łomnica-Zdrój, Moszczenica Wyżna, Stary Sącz, Gołkowice, Moszczenica Niżna, Biegonice. Byli też strażacy z Holandii i Belgii.

Przez ponad 80 lat istnienia, ryterskiej straży przewodzili prezesi: Konstanty Kowalczyk (1928–39), Jan Tomasiak (1945–52), Tadeusz Sporek (1953–60), Franciszek Tokarczyk (1961–63), Czesław Tokarczyk (1964–67), Mieczysław Kijowski (1968–74), Jan Kantor (1975–96). Od 1997 roku prezesem jest Zbigniew Jeremenko. W tym samym okresie funkcję naczelnika pełnili: Michał Tokarczyk (1928–46), Jan Padula (1947–57), Jan Szyszka (1958–92) i obecnie, od 1993 roku – Zbigniew Tokarczyk.

Przy jednostce funkcjonuje Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza, której skład tworzą: Piotr Mairer, Kamil Padula, Łukasz Padula, Adrian Pustułka, Marcin Oraczek, Łukasz Kumor, Andrzej Ptak, Mateusz Ptak, Michał Tokarczyk, Kacper Nosal.

Aktualny skład jednostki tworzą: Zbigniew Tokarczyk, Zbigniew Jeremenko, Tomasz Łękawski, Marek Kuźmiak, Kamil Jeremenko, Michał Jeremenko, Paweł Tokarczyk, Krzysztof Tokarczyk, Józef Kulig syn Franciszka, Czesław Tomasiak, Kazimierz Duda, Łukasz Podgórski, Bogdan Pawlik, Paweł Maurek,

◆ Sztafeta ofiarowany jednostce na jubileusz 10-lecia.

Krzysztof Maurek, Małgorzata Maurek, Radosław Gmoch, Marek Tokarczyk, Krzysztof Padula, Paweł Padula, Wojciech Dziedzina, Michał Gruszczyński, Łukasz Pawlik, Marcin Dulak, Sebastian Dulak, Leszek Kłak, Jan Kłak, Władysław Wnętrzak – wójt gminy Rytko, Agnieszka Citak, Michał Janor, Stanisław Szyszka, Paweł Góra, Mateusz Ptak, Łukasz Kumor, Adrian Pustułka, Michał Tokarczyk, Andrzej Ptak, Marcin Oraczek.

Do grona emerytowanych i honorowych strażaków należą: Jan Szyszka, Józef Szyszka syn Józefa, Andrzej Padula, Kazimierz Romanowski, Stanisław Kowalczyk, Stanisław Maurek, Franciszek Tokarczyk, Jan Kantor, Stefan Maurek, Józef Maurek, Józef Ruz (Holandia), Marten Storm (Holandia), Stanisław Tomasiak, Wiesław Szyszka, Marian Szyszka, Piotr Szyszka, Paweł Klóska, Mieczysław Klóska, Józef Kwiczala, Józef Dudziak.

Nieżyjący już, a zasłużeni dla jednostki to: hr. Adam Stadnicki, inż. Konstanty Kowalczyk, Michał Szyszka, Józef Nowak (leśniczy), Wincenty Brzeski, Jan Bochniarz, Wojciech Biel, Michał Dziedzina, Stanisław Dziedzina, Piotr Kuźmiak, Jan Kulig, Józef Kulig, Jan Klimek, Franciszek Kulig, Józef Łękawski, Jakub Maurek, Michał Olszowski, Jan Padula, Franciszek Padula, Jan Podgórski, Jan Pustułka I, Michał Szyszka, Józef Szyszka, Wojciech Szyszka, Franciszek Tokarczyk, Józef Tomasiak, Józef Tokarczyk, Stanisław Tomasiak, Ludwik Tokarczyk, Jan Ziaja, Tadeusz Kalina, Jan Sylwestrzak, Stanisław Klóska, Eugeniusz Głęb, Jakub Łękawski, Józef Tokarczyk, Stanisław Kwiczala, Jan Pustułka II, Wojciech Król, Leopold Olszowski, Kazimierz Łękawski, Stanisław Kotarba, Józef Mos, Władysław Bochniarz, Stefan Bomba, Józef Obrzud, Mieczysław Kijowski, Kazimierz Sepot, Tadeusz Kotarba, Tadeusz Sporek, Józef Gawlak, Rudolf Pustułka, Michał Tokarczyk, Jan Tomasiak, Stanisław Dziedzina, Józef Nowak, Ludwik Tokarczyk, Józef Dudziak, Władysław Kłodnicki.